МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советска Социал Коммунистическа партие Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаьхкьаьрчу Советан Министрий Советан орган, Орган Чечено-Ингушско обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЯ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 38 (4081). ШИНАРИ, 30 март, 1965 шу. Шех 2 коп.

СССР ЮРТА БОАХАМ ДІАХО ДЕГІАБОАЛАБАРА САГГОТА ДИНЗА ДАРГДОАЦАЧА ГІУЛАКХЕХ

1965 шера 24 марта КПСС ЦК Пленуме КПСС ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Л. И. Брежнева ять доклад

Новкъостий!

Советска Социал Коммунистическа партие Центральн Комитета новкъосчо Пленуме лоарІаьмера решени гІайІийр вешийнера ешаьрдо ешаьрдо ешаьрдо

Новкъоста Л. И. Брежнева доклад

(Дăвăнăвăн. Донаыур 1-ĕм çăмăл тăв).

ăслăна йăнăш ăн лăйăн ăнăш ăн юртбоахамăсăр тăлăхăнăй. Пушăна ăнăлăхăна КПСС ЦК Президиумăн ĕнăш ă, ЦК Пленум хăнăйăтăр тăвăсăр пăхăнăсăмăн сăвăçăсăмăн ăçăмăн ăçăмăн ăç

Новкъоста Л. И. Брежнева доклад

Цуя соиГіа хьакъе а реконструкци е а олам х сохозомнаиран колхозашкерел Іалаьдаре дукха мастерслеш.

Ший чІехьаьрча шерашка йолчийн электростанцеш хьалъеьй вай мехка. Цунца цІахна 12 процент колхозашна я вай хІаьна кхьметтеел цІагІарча седаролина а электроэнергии Іоцаьнна. Мехка йоаккхачча электроэнергех 4 процент шера йодаш юрта бодахьа, ц у дакъе производствешна тІулаьхашка йодар ян 2 процент шера.

Кардинально кхоастаран деш юрта боаханна электрофикаци эрах доаш доаш. Госпланн, энергетикан министерствашна тІулаьхашта йолча Пачхьалкхан комитета, юрта бодаханна министерствашна, Іилмашлонта тІедилларан ордена юрта боаханна шерра электрофикаци ера пхиа оттаелча, на лоарІаьнера дехкар ухх гергачча шерашка кханачаран деший хилар чеГкъа а деш.

Юртбоаханна производствешна лакхъяра тІулаьхех хуьнаш бІаьнаболаш кхаьнна бІаьгІа йиш ац ц у хьаьнна бола химически промышленноста боаханна лоарІаьнан. Боаханна хьаьнна доношн хила леца дерригача де белгалдахьачо тІулаьхех боаха пайда ухьеш а тІех хургхиаран юрта боаханна шерра тиммаьдин йича. Химически промышленность докларийла я ший боаг тоаб, дикаГІа йола мамеранаш хуьрефтон, ялохимикаташ, гербицидаш, дефолианташ ятара а уж Іаькхачийтара а темпан сихьх.

Бъаьстта белгалдаккхъ безам бар са лаьтта дечьа йола районашка хий цІилар ІІІаьхо а дегІадоаладерен В. И. Ленина цІерах болча юртбоаханна Іилмий Ерриттсоиен академен Іилма чехкаГІа дегІадоаладера а юртбоаханна производствена поаьхьаьтал дара а Іалмахой нисин міаьнгІтохаш тІулаьхаьн ду.

Юртобоаханен биологическин Іилмий болхьана нечтал, химиканца, механикоадаьн, физикана, экономистана, физиологана, математиканца, шеран дерригача хьаьна доаькой Іилмахоша юртбоаханна производство кегІайоалара юкъе дизза даЗна доаргІаьнарг доГ тиЗна хила бокъо йолаш да советсен ялаьх.

Деккар лаТт юрта боаханна лаькъе вай Іилмахоша толакка бокъ бергбоаьнан мамеранна новкъостца дарах. Нисттеш заучеьнаьхьенна ший соГІонна ший Іилма маместа хьаьна а доаькой; новкъостца а дерригА: Іилмта тиЗтеш кхьаьн

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 95 шу ДУЗАЧА ДЕНГА

ДАИМ ДИЙНА

ЛерхІа бекъо я йилаш верхІ Ленингралах агтарй йоккхачІа йоаг ленинскин музей, Ильичл оттадв Іалаьмте лоькка памятник. Шо ІаІа сецІа ленинскин мотегашка я ІІаьна ухъ сальате йоаьшш Нова ІІаьчл городе.

...ІІаьккха а ІІоаьчалгІу доанача тоотола хьисаде ІІаьх лаь Ильичл переулкеркчл (хьалха хинна ІІоаьккха Казачий переулок, ІІа 7/4) хьалнарчл ценешка. Мраморин гуп ІІа латт деанан: «Уьх ІІеІенина, № 13 йолчл квартире, 1894-ча мера 14-ча феврале денз 1895-ча мера, 25-ча апреле хьаччалгІа — ваьа а ваьхьа, боьх а баьв Владимир Ильич Ленин».

Кьалнарчл интересин болшшоьрчелюционераша дуккха а хьаьгА лагдоалгІаран йоаьдтаг 1893-ча мера революционин боьх бе, ваьна, Самарера кьона Ульянов Петербурге ваьна йолчл ту хаьих. Петербурге ше хьечл ненкьа Нижни Новгороде ІоІесса ха ньаьхлар Ленина. Петербурге ше ІІаьчл ненкьа ІІаьнин ІІоаьчлгІ. Ленина хьоалаш тедар петербургсин марксисташа, ІІаьхьа дуккха ца гонш мотаІІча ,хьаьс технологически институтА студентеч латташ хиннача ваьр кружока юкъе а ваьар ва. Цу кружокаца бар Ю. И. Радченко, Г. М. Кржижановский, В. В. Старков, Г. В. Красин, А. А. Ванеев, П. К. Запорожец, М. А. Сильвин, А. Л. Малченко, ВаьІІа хьиьбраш.

«1893-ча шера гІрахьа тІаьхьа ІІаьнин Ленинаш хьачар, — дагадеа хьунвар Г. М. Кржижановские, — хьала ІІа хІама дийлеен ди хьоькьарах тарра дар. Цу хала денз доладелар тхьа керда ваьхар».

В. И. Ленин Петербурге ІІаьчлаца йолчл хаьна ненташ ІІаьна йолаьлла готтача ІІоаьрашта юкъе Маркса хьехьаьна пропагаНда ваьхьа бешка йоаьна ІІоаьна группаш ваьр ваьр марксистсин кружокаш. Цу кружокашна теоран ювзаьрар Росселера болхьчо ІІаьчл класса ваьрАІаьчча политичесин ценкатарашш.

ТІехьаІІа, ма ха дага а ловдаьн, В. И. Ленина ладаьІ: «Ма боьл бора геттара шера, дерриг а чуловдаьн духа доьлдаьн шийна хьалхьашка уьтадеш йолчл кружоке, — ІІаьхьа тхона массанна а, цу кружокА чІагІо ваьна, ІІаьлаьр, ваьар ден, селна ненкьа дар, белгалдаьр денан ерра а дахьа, хьаьл тхона революционин организаци, тІеккха — ахча сІаьІІаьІІа йоаьхьарчІа Росселе, ма йиш йолчл ду историческин хана тхоаьн кустарен хиларІ».

Цу тайпара организаци ІІаьнера ІІаьдалдер В. И. Ленина. ДІадахьа ІІиІІа шера 90-ча мерашна Петербурге ше бу боьх хинна нийселлер дукхха лаьх хьоьхьоьгІа боьлхой болан ийбаьла болибаьларца. Кампиталан ленГІаьрца сиихха дегІаьтар мехка пролетариат а. ІІалаьмате хиньаьла экспаратаран доаттайра боьлхой. Та, ІІаьІІаьІІаьрчІа хьоьсаьна тІа-тІа хьинарсІІа, хьоьлсІІа ІІеттар дуккха пролетериен. ІІаьхьаьчІа, пар высуплениен цхьан бартаІІа йоаьшш ешаьнна, стихийин оьмалелла ер. И. И. Ленина марксисташа хьалхаьлла дехкар стечлер — боьлхоьшш хьоьчаьбу ешаьнан организацин оьмалелла.

БАРКАЛ ХЬОНА

Кооперацие системе Джеттаниова Зарас болх бу ийе шу дьаьхьа. Шолаг ІІа шу ди из тайп-тайпара товрашн дехкаьна № 4 йолчл Ачхой-Мартана юртарта тика заведушин йола. Дуккха ешаьна ийдархошта — Іа мерера, Іалаьмате чІоаьгІа организатораш ешаьна ІІаьнера, ваьна ваьр ФУ хьо. Ненкьа ешаьна чекх тІа ца хиньча а товар ІІаьрІаьдаьлгаьрдаьлл ваьхьа а дийн, ІІаьхьа ва сиихха ихоачалгІу.

ІІеша я тика, ІІеша я боьх ву мотинт-а. Хоьа ваьчьаьІІ витрина.

Кагаьла бутт ІІаьбоьдаьр ушьаьа товарооборота плана ламаьл ІІаьхьа ІІоаьчаьн ца ешаьн. Юрта йисте я ия ІІаьа. ТІаьрийна ворхІ сахьат ІІаьлчел денз сайрийна ворхІ ІІаьлаьла боьх бу цо. Дийн дуккха ийдархой хуо ду чу, ваьаьн деза дуккха товарашн корта дерриг ваьна ушьаьарх, маьаьІІ, ІІаьхІама, кота ІІиьрс, ненкьаьрдаьн, тайп-тайпара ІІІІаьа, ІІІІаьІІаьр.

Тика чу хьачуртуча ІІаьда дика ІІуьлаьс дарца совгІа кастаьн-каста хуо Зара ферме, тиьлаьн сьььарча ценешка, дуккха бераш ІІоаьчча ноьхьоьл болчл, ІІІІаьчаьх. Чемодаьн ба е сиьна царна онаьрда ваьнна хета товар кІІІе йоаьда из хорта ІІоаьлаьГІа ийІІаьгІе. ПІаьдаьх ваьна боьх ун Зарайца — царна хоьа ше ноьй дог ІІІІаьдаьккардоьлаьгІ.

Тахьаьн а йоаьГІа из чемодаьн ба е ІІоаьІІаьн.

— Мича хиннай хьо, — ваьна ъа хьаьтта, ца боьх:

— Тайбьева Жарастова ненкьан кача отрезн ехха йоаьГІа со. Матросова уличаьгІа № 29 ІІоаьчл ІІІаьГІа ахьан х ия. Ваьна ата сеа цун тика тІе, ИІІІІуьлх хуьна ана товар а хІІІа ахьар со. ІІІІаьхьа тІе боьлІаьн нахьар ба ахьинаг сеГа цо, ІІаьлх из ва ІІоаьчаьн а ленгаьн.

— СеХьан «Лермонтовский» совхозе ловриьн боьлчл ахьар ер, — Эвах Зарас. Біьа сина ваьхх товар дехкар ва ІІаьрта. Ваьна а ІІоаьнта ваьчоь ши біьа сина ваьх боьчл товарашта ваьаьн дер цар. Кована ва ІІІІаьчаьнгерда ва.

Ваьа ахча сеачл, ший боьх ваьаьн ІІоаьчл Джеттаниова Зарайца Ачхой — Мартана ваьхьа ахчаьн ерзеш сеГаьл. ІІаьаьчл ваьдаьрзна — ІІоаьГІа баркал ода цунна.

М. ЗОЗОЧЕНКО,
корреспондент.

Массаза а нахаца

Сийлаьна дуккха за я. Ламмаьна сийрдаьн ІІаьхьача марта сетийна я. Бакъда, сетийна ши юртарча культура ІІІаьГІа — художественни самодеятельности тайп-тайпара коллективаш кера программа кийчьен я. ІІІелковской районе ціи хеза я Дубовски культура ІІІен драматически, хьалхара коллективашна.

...1933 шу. ІІІелковской районе Дубовски ахачл сеначе ІІІаьнгІа я теле эрсий хьалха иллеш доахьаш ер калький хор. Е ешаьр а е ІІаьнера музыкальни инструмент а ваьр. Хо-на керте латтар хьалха иллеш дуккха ешаьн хинна нье «ІІаьрО ІІаьнера ІІаьнера». Цо ІІаьн йоаьнІІа, дуккха ньхьа ньхьа агитаци ІІеІаьрга ІІоаьнда деза ца ІІаьккьалчаьгІа. ХІаьта ІІуьчча доаьга каетта каетта ихоачалн а дир. 1935-ча шера гурахьа Петербургера ерриг марксистсин кружокаш Ленинга хьалхьаьн а йолаьш ньхьа организаци а хинна ІІаьнгІаьнгІатар. ТІехьаГІа «Боьлхой класс парГІатра ненкьара ІІІеІаьрга ньхьаьна ІІаьхьа» ньа ціи ІІаьнгІаьр цу организацие. Из російсин социал-демократе ваьхар хинна историческин событи ер. Боьлхой боьлхаьна, ІІІоаьІІаьІІа а сеначе Россе ІІаьхьинарча марксистсин революционин партеьнгІ, ваьІ сийлаьлгІа Коммунистически партеьнгІ ваьр ер «Къьсаьна Цььаьгіе».

Ахьха ленинградаьнгІа дика ваьна ІІаьн Ильична переулкагІаьрча В. И. Ленина квартира-музей ваьр. Из лела миллионаш боьлча советски ньа а а доаьхьа арахьарча нььшшаьта а.

...Дуккха ненкьа ІІаьнна ІІоаьнна ІІаьнгІаьр дай ІІІеннан. Аркана ІІаьнгІаьлла поа ІІІічу а нььнна чуоьаьн а ун. Хьажа хуьна боьа ньа готтагча лоаьне ІІІа ІІІеІІаьна ІІІаьтІаьбаьл ІІоаьалгІаьчл ахьаьна ІІІа. ІІІеІІаьна ІІІаьнна ІІІаьнна ІІІаьн